

حکمرانی دانش بنیان؛ زیرساخت ضروری اقتصاد دانش بنیان

دکتر رضا
اسدی فرد

رئیس مرکز شرکت‌ها و
مؤسسات دانش بنیان
معاونت علمی و فناوری
ریاست جمهوری

بخش اقتصادی کشور، موتورهای پیشبران‌های نوآوری را شناسایی کرده و آنها را فعال کنیم، به طور خود به خود کوشش برای فعالیت‌ها و محصولات نوآورانه ایجاد خواهد شد. در ادامه با چند مثال تلاش می‌کنیم تا بحث روشن‌تر شود.

مثال اول مربوط به سازمانی است که تقریباً هر کسب و کاری با آن درگیری روزمره دارد و در همه پیمایش‌های کسب و کار به عنوان اصلی‌ترین چالش کسب و کار از آن نام برده می‌شود. سازمان تأمین اجتماعی از دو مسیر می‌تواند در رشد کسب‌وکارهای دانش بنیان تأثیرگذار باشد. هولدینگ بزرگ شستا و زیرمجموعه‌های آن بخش بزرگی از اقتصاد کشور را در بسیاری از حوزه‌ها از جمله صنایع دارویی، پتروشیمی و نیروگاهی در اختیار دارند. از این‌رو بازار بزرگی برای فناوری‌های پیشرفته و محصولات دانش بنیان محسوب می‌شوند که البته به دلیل مدیریت خصولتی، مدیران بیشتر به فکر سودآوری کوتاه‌مدت و حفظ وضع موجود هستند و انگیزه چندانی برای نوآوری و ورود به عرصه تولیدات دانش بنیان ندارند و حتی در برخی حوزه‌ها مثل صنعت دارو با دسترسی خوبی که به حاکمیت و نظام بهداشت و درمان کشور دارند، راه را برای ورود رقبای نوپا و دانش بنیان سد می‌کنند. لذا بازنگری در حکمرانی شرکتی زیرمجموعه‌های هولدینگ شستا و ایجاد انگیزه‌های واقعی برای نوآوری

با نامگذاری سال ۱۴۰۱ شمسی توسط رهبر فرزانه انقلاب با شعار «تولید، دانش بنیان، اشتغال آفرین»، بار مسئولیت سنگینی بر دوش همه وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی قرار گرفت تا فضای مطلوب برای نقش آفرینی صنعتی و اقتصادی شرکت‌های دانش بنیان و کارآفرینان جوان را فراهم آورند. معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری که در کانون این نهضت دانش بنیان‌سازی اقتصاد و صنعت کشور قرار دارد، علاوه بر اینکه لازم است بیش از پیش نقش خود را فعالانه و هوشمندانه ایفا کند، باید فعالیت‌های سایر دستگاه‌ها و سازمان‌ها را نیز پیش کند و گزارش اقدامات و دستاوردهای آنها را به رهبر معظم انقلاب و آحاد جامعه ارائه نماید. فعالیت‌های خود معاونت علمی و فناوری و مرکز شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان این مجموعه تا حدودی زیادی در قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری‌سازی اختراعات مشخص شده است که البته با توجه به شعار ویژه امسال، باید در راستای گسترش فعالیت‌ها، چابک‌سازی فرآیندها و هوشمندسازی تصمیم‌ها و حمایت‌ها، اقدامات و اصلاحات جدی را در دستور کار قرار دهد. اما سؤالی که ذهن من به عنوان رئیس مرکز شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری را در طول این دو هفته اول سال به شدت درگیر کرده است این است که مطالبه اصلی ما از وزارتخانه‌ها و سازمان‌های کشور به عنوان اجزای حاکمیت برای نقش آفرینی در نهضت دانش بنیان‌سازی اقتصاد و صنعت کشور چه باید باشد؟ البته این خواسته اغلب دستگاه‌ها از معاونت علمی و فناوری هم هست که به آنها در تدوین دستور کار فعالیت‌های دانش بنیان کمک نماییم تا این حرکت ملی به صورت هماهنگ و منسجم انجام گیرد.

تجربه دو دهه فعالیتیم در زیست بوم فناوری و نوآوری کشور، این باور قوی را ایجاد کرده است که دولت به جای اینکه یک بازیگر در میانه میدان باشد، بهتر است زمین بازی را برای نقش آفرینی فعالان کسب و کار هموار کند. همچنین حاکمیت بیشتر از آنکه حمایت‌های خود را بر سمت عرضه فناوری متمرکز کند (غالب حمایت‌های خود را بر سمت عرضه فناوری متمرکز کند) (غالب حمایت‌های فعلی ما در معاونت علمی و فناوری از این نوع است)، بهتر است اقداماتی را برای تحریک تقاضا و ایجاد بازار انجام دهد. به زبان تمثیل، بیشتر از آنکه بر هل دادن واگن‌های قطار متمرکز شویم، بهتر است لوکوموتیو را روشن کنیم تا واگن‌ها را به دنبال خود بکشد. به قول مولوی: «آب کم جو تشنگی آور به دست / تا بجوشد آبت از بالا و پست». اگر در هر حوزه صنعتی یا

”

تجربه دو دهه فعالیتیم در زیست بوم فناوری و نوآوری کشور، این باور قوی را ایجاد کرده است که دولت به جای اینکه یک بازیگر در میانه میدان باشد، بهتر است زمین بازی را برای نقش آفرینی فعالان کسب و کار هموار کند. همچنین حاکمیت بیشتر از آنکه حمایت‌های خود را بر سمت عرضه فناوری متمرکز کند (غالب حمایت‌های خود را بر سمت عرضه فناوری متمرکز کند) (غالب حمایت‌های فعلی ما در معاونت علمی و فناوری از این نوع است)، بهتر است اقداماتی را برای تحریک تقاضا و ایجاد بازار انجام دهد.